

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. (a) Clemens III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

dicitur, & videtur legitime posse probari, quod pater prædictæ puellæ ad (e) christianitatem juvenem tenuit, & quod est amplius, eum de sacro fonte (f) levavit, sed litteris (g) tuis quæsitus, nondum inveniri potuit, licet (h) quinquennium jam dicatur elapsum. Quia igitur super hoc tua nos duxit fraternitas consulendos, præsentium significatione mandamus, quod si juvenis, & puella annis aliquot sine quæstione fuerunt, qui præscriptum matrimonium nunc accusant, non videntur suspicione carere. Cæterum si manifestum est quod asseritur, aut legitimi accusatores, & testes apparent omni exceptione majores, postquam juvenis requisitus fuerit cum omni diligentia, etiam si nequiverit inveniri, testes recipere (i) poteris, & sine canonico iudicio terminare. Tu tamen ita procedas, quod amorem aliquem, aut commodum temporale nequaquam præponere justitiæ videaris. Sanè illi, quibus scientibus, & tacentibus matrimonium est contractum, non sunt contra ipsum ulterius audiendi.

NOTÆ.

1. (a) **P**Armensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. in hac autem sexta legitur Parisiensi: sed parum interest ad textus expositionem, quamlibet inscriptionem retineas: si Parisiensi, de ea Ecclesia egi in cap. final. de consuet. si Parmensi, de ea Ecclesia nonnulla notavi in cap. 7. de prescriptionibus.
- (b) **T**radidisset.] Dum illa consentiret, juxta tradita in cap. 1. de despons. impub.
2. (c) **A**liquot annos.] Non quia tam longum tempus desideretur, ut maritus accusans matrimonium non audiat, cap. 2. hoc tit. in 2. compil. ibi: Si eam longo tempore tenuerit, non debet vox sua accusationis admitti, nisi alie persone idonee apparuerint. Glossa in præfenti, sine ullo fundamento duos annos interpretatur. Cironius ad hunc titulum satius esse credit, triennium esse præscribendum, argumento capitis laudabilem, de frigidis, seu decennium, quod longum tempus dicitur in leg. ultim. Cod. de longi tempor. prescript. Paulus lib. 5. sentent. tit. 2. Sed verius credo, hoc arbitrio iudicis relinqui, qui pensatis loci, & personarum circumstantiis tempus illud æstimare debet.

(d) **E**xivit.] Ut vagaretur per universam dioccesim, & ita mulier eum sequi non tenebatur, nisi sciret tempore contracti matrimonii maritum vagabundum esse, ut docent Tiraquel. in l. 1. conub. num. 39. Farinac. in praxi, q. 134 num. 257. Osvaldus lib. 13. Donellus, cap. 31. littera M.

(e) **C**hristianitatem.] Catechismi videlicet, juxta tradita in cap. contracto, de cognat. spirituali.

(f) **L**evavit.] Unde inter eos matrimonium consistere non poterat, propter fraternitatem ex cognatione spirituali supervenientem, juxta tradita in cap. 1. de cognat. spirit.

(g) **L**itteris tuis.] Si morabatur, seu vagabatur intra ipsius dioccesim, quia tunc per edictum valvis Ecclesiæ affixum citari poterat, cap. final. de dolo, & contumacia: vel si extra territorium, litteris requisitoris directis ad iudicem, in cujus territorio debebat, ut exponit Canilius in præfenti, num. 2.

(h) **Q**uinquennium.] Non tamen ideo uxor poterat migrare ad secundas nuptias, cum non constaret de mariti morte, juxta tradita in cap. in præfenti, de spons.

(i) **R**ecipere poteris.] Adhuc lite non contestata, quod, specialiter in causis matrimonialibus receptum est, ut probavi in cap. 1. ut lite non contest.

CAPUT II.

(a) Clemens III.

A Nobis est ex parte Ecclesiæ vestræ requisitum, utrum aliqui super accusatione matrimonii nihil voce propria depromentes, debeant per solam (b) chartulæ conscriptionem admitti. Ad hoc respondemus, quod in talibus nisi quantum ad præsumptionem nullius momenti est conscriptio, quoad sententiæ calculum proferendum, nisi alia legitime suffragentur. Præterea, quia & hoc consultationi fuit additum, proinde respondemus, quod qui sponsalibus interfuerunt, & tacere quæsitus, non sunt postea recipiendi, si velint contra matrimonium aliqua confiteri, nisi de his aliqua velint dicere, quæ in veritate postea didicerunt, de quibus tamen constat eos nihil factæ interrogationis tempore cognovisse.

NOTÆ.

1. (a) **C**lemens III.] Itaque etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. c. 4. nullibi tamen exprimitur quibus canonicis referibat Pontifex, licet ex textu littera constet cum ipsis alloqui.
2. (b) **C**hartule.] Unde illi, qui non voce propria, sed per tabellam, aut chartam conjectam in cistam ad hoc forte paratam, quam vulgò dicimus *Cepo*, accusant matrimonium, vel contra matri-

monium testimonium dicunt, non sunt idonei, cap. per scripta 2. q. 9. quia testes ipsi sunt producendi, non verò eorum testimonia recitanda; & hoc est quod dicitur, testibus, non testimoniis, seu tabellis esse credendum, l. 3. §. Divus, ff. de testibus, Novel. 73. Justin. cap. tuanos, de cohabit. cleric. Tabella enim sæpe occultat vitiosam, & calumniosam accusationem, quam eleganter in Taciti suffragiis Plinius carpit lib. 3. epistol. 20. & lib. 4. epist. 25. ad Messium, ibi: Quotocumque eadem honestatis curâ occulto,

occulto, quæ palam. Et ideo rectè in l. ult. C. de accus. jubetur, ut accusatores ipsi in iudicium veniant, ut per se accusent, non per tabellam: quare praxin Hispaniæ mittendi tabellam, seu chartam in cistam, quam huic rei paratam ecclesiastici habent, ut sumpto inde argumento homines vexentur, esse contra omne jus, divinum & humanum, asserit Cujac. in præsentī: sed certè praxis hæc Hispaniæ ab aliquibus iudicibus, præcipuè visitarioribus recepta, si tantum ad inquirendum & decucenda argumenta fiat, ut meliùs veritas assequi

possit, non est improbanda: si verò tantum ex chartis in cista collectis procedatur ad sententiam, vel aliam vexationem, procul dubio peccarent lethaliter. Nec obstat proximè traditis textus in c. 1. §. 2. ubi Calixtus vetat, accusatorem sine scripto recipi; quia hoc ita intelligendum est, dicta testium, vel accusatorum sine ipsorum præsentia, ac ipsorum præsentiam sine scripto non sufficere, ut docuerunt Cironius hinc, Sotus lib. 5. de just. q. 5. art. 2. Covarr. 2. p. variar. c. 13. num. 6. ubi exponit textum in l. Theopompus, de dote preleg.

C A P U T III.

Cælestinus Papa (a) Florentina Ecclesia.

(b) Videtur nobis, quod secunda, quam contra prohibitionem duxit Ecclesia, non sit uxor, et si primam non haberet desponsatam; nam quod contra (c) interdictum, & ordinem Ecclesiæ factum est, ratum non haberi, tanquam inordinatum, tam divinæ, quam humanæ (d) legis auctoritas proclamatur. Quia igitur ea, quam inordinatè superduxit, prohibitione renitente uxor non est, eam cogendus est recipere, quem juravit & desponsavit, atque ex ea prolem (e) genuit, ut juramenti religio non viiipendatur, & fides promissa ad invicem conservetur, & proles in cultu Dei nutriatur, & educetur, & alii exinde occasionem pejerandi, & alios decipiendi assumere non valeant. Quod autem parentes, fratres, & cognati utriusque sexus in testificatione filii, vel filia, ad matrimonium conjungendum, vel dirimendum (f) admittantur, tam antiquâ consuetudine, quam legibus approbatur, & tam divinis, quam humanis legibus similiter approbatur. In dirimendo enim matrimonio ideo maximè parentes recipiuntur, siue si defuerint parentes, proximiores admittuntur: quoniam unusquisque suam genealogiam, tum testibus & chartis, tum etiam exercitatione majorum scire laborat. Quia igitur aliis meliùs sciunt, ideo maximè admittuntur. Similiter recipiuntur in testificatione matrimonii gratiâ conjungendi: qui enim meliùs recipi debent, quam illi qui meliùs sciunt, & quorum est interesse; ita ut si non intersint, & consensus non adhibuerint, secundum leges nullum fiat matrimonium. Quod verò legitur, quod pater non recipiatur in causa filii, nec filius in causa patris, in criminalibus, & contractibus verum est; in matrimonio verò contrahendo, & disjungendo, ipsius conjugii prærogativâ, & quia favorabilis res est, congruè recipiuntur.

NOTÆ.

1. (a) *Florentin.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub tit. de matrimonio contracto, c. 1. & in c. videtur 1. 35. q. 6. ubi legitur Cælestinus III. alibi Clemens III. sed legendum esse, Cælestinus II. jam notavit Ant. August. in notis ad hunc textum, cum nulla Cælestini, seu Clementis III. reperitur constitutio, tam in decreto Gratiani, quam in prima collectione. Cælestinus II. antea Guido de Castro, vel de Castello dictus, electus fuit in Pontificem anno 1143. ut ex Platina, Binio, & aliis refert Jacobus à Sancto Carolo in Biblioth. Pontif. verbo Cælestinus II.
2. (b) *Videtur nobis.*] Decet integra consultatio, immò & ejus disceptatio; siquidem statim incipitur à decisione.

(c) *Interdictum.*] Irritans videlicet, ut probavi juxta tradita in cap. final. de matrimonio contracto.

(d) *Humana legis.*] De qua in l. non dubium, C. de legib. quam sæpe sæpius exposui in his commentariis.

(e) *Prolem genuit.*] Unde licet tantum desponsata fuisset de futuro, juramento accedente, sponsalia per copulam subsequutam transferunt in matrimonium de præsentī, juxta tradita in cap. is qui fidem, de spons.

(f) *Admittantur.*] Cap. 1. §. 2. 35. q. 6. l. 15. §. 17. tit. 9. part. 4. quia præsumitur eos rectè scire gradus ipsos consanguinitatis, l. Oclavis ff. unde cognati, l. de tutela 7. C. de in integrum restit. l. quidam 15. cum seq. ff. de probat. l. filium 37. C. de liberal. causa, c. videtur 2. 35. q. 6. l. 15. tit. 9. p. 4. Cabedo deci 173. n. 11. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 4. n. 16. Escobar de puritate pa. q. 11. §. 2. n. 11.

C A P U T IV.

(a) Cælestinus III.

Insuper adjecisti, quod aliquis contraxit cum quadam puella innubili, quæ tandem atatis metas attingens, & ab illo cognita pluries, post quatuor, aut quinque annos à
D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.